

وار احتیاجی کوزل قیزلرک بوساعاته ،
اولوردی یوقسه بوحرمان ایچنده هبسی تباہ .
بو ابتلا ایله اونلر قوشار ملاقاته .

طرابلس غرب — مارت ۱۳۱۴

زعم زاده حسن نهمی

تستر وماهیقی

اویله آکلاشیلیورکه، بوکون بزم حلنه اک حادوحالی
برفعلیتله چالیشدیغمز برمسئله وارسه اوده انجق تستر
مسئله سیدر . بو حال ، شیمدی اودرجه یه ککشدیرکه ،
جمعیتمزک بر انقلاب وتکامل بحراقی یاشادینی بودقیقلرده
بوتون اجتماعی ومدنی احتیاجلریمیزک هپ بوجدا معضل
ومعظم حادثیه مربوط وملق قالدیغنی فرض وقبول
ایده بیلیرز .. تورک واسلام اجتماعی وجداننک ، آتیده
تأسیس ایدیلجهجکی امید ایتدیکی متکامل وشعشعلی حیات
ومدنیتک آنجق تسترک طبیعی وسوسیولوژیک اوله رق
حلنه متوقف اولدیغنی ولو ضمناً اولسون ، تصدیق
ایتمی ، ترقیمز ایچین بویوک برموفقیتر .. تسترک کرک
لهنده وکرک علهنده بولونان متفکرلرک همان هپسنک
« بوکونکی مسئله » دییه تسترله مشغول اولسی بوموفقیتی
تضاعف ایتدیریور .. چونکه ، انجق بوسایه ده درکه
هرکسک تستر حقنده استناد ایتدیکی اساسلر مکشوف
اوله رق علمی تبعلر وحقیقتلر میدان چیقاییلیور ..
ایشته بنده بوفرصتدن استفاده ایدهرک شیمدی یه قدر
سرد ایدیلن فکرلرک محصله سنه نظرآ بوخصوصده علمی
برجریانک تأسنه چابالایاجم ..

هرشیدن اول شونی عرض ایدیم که ، تسترحقنده
اوتهدن بری یازیلان یازیلرک همان هپسنده بو مهم
مسئله یی اجتماعی معناسیله قاودایارق صرف سوسیولوژیک
بر صورتده تدقیق وتبع ایدیلدیکنی کورمدم . اویله
دییه بیلیرم که ، برقاچ کیشی مستثنا اولقی اوزره ، بوخصوص
ایچین مطالعه بیان ایدنلرک کافه سی تستیری هم شخصی

حجله ابکار

« کوزل قیز » دن مفرز

تصور ایلیکیز بر زمین سبزین که
بر آسمان تزیه ومعطر آلتنده
بوتون شیکه الفافی ، یمیشیل وسرین ،
یاواشیجه اوستنه چکسین خیال ایچنده کبی .

زمان زمان کونشک تار زرد باریکی
بو آسمان کزین ومسخر آلتنده
بولنجه فرصت وامکانی شعله دار ایتسین
خللال سبزی که لرزیده قلب زنده کبی

کهی قیبرداسین اوستنده بیک یشیل یاپراق
که بر زمان اینانیلسین یشیل قانادلرله
بو بزمکه دلاویز ناکهان اوچه جق .

اوبی ثبات وکرزان طیور شوق انکیز
آلای آلای اوچوشوب هر آغاچده باشقه داله
حضور مشجری ایتسینلر آن بان تهزیز .

تصور ایلیکیز صوکره بر کوزل قیز که
یاواش یاواش کزیور بویله بر خیابانده ...
لبنده یاقق ایچون بر شراره بوسه ،
آلتنه ویرمکه آماده رعشه بیهوش .

« اوت کز نیمه ییم بویله ، فرق ایدر بلکه
« بابانجینک بری ، دیر ، نرده قالدی لکن اوده ؟
« دیمک که کلیه جک ... آه شیمدی برکسه ...
بر آغاچک آلتنه کیزلر وجودینی خاموش .

بو انتظار مدیدک ایچنده دیدملری
کوریر ندیم شتابان عشقی ناکاه ؛
اوقور ایچندن او دم اک کوزل نشیده لری .

مشارك ياشايشدن، عالي ومشارك تحصيلدن، دارالفنونلردن اوتهدنبري لسانمزده «دارالادب» ديه سويله ن «ادبي وملي تياترو» لرك «يعني تماشاي مؤسسه» لرك بناسندن واك نهايت ملي ومشارك معاشرندن منع ايدن اك بويوك عامل تستر دكليدر؟

ايسته او صرف بو نقطه دن قاله آانه رق تدقيق ايديليرسه حقيقي وعلمي بريول تعقيب اولونايلير.. بونك خارجنده سويلنه جك ويازيلاجق شيرل سوسيولوژي يه نظراً برر هيچدن، بوش و لزومسز يره يورولمقدن باشقه بر شي اولاماز.. بناءً عليه او انجق بو علمي اساسلره استناد ايتديريليدركه، هانكي صورتله اولورسه اولسون حله موفقيت الدهايديله بيلسين.. يوقسه بو اساس كوزدن قاچيريليرسه مسئله باشقه واديلره دوگو- جكي ايچين حل وفصلي امكانسزدر.

تستري بو حوزده داخلنه آلدقن صوكره اساس ماهيته اصل غايه ومقصده كيريشه بيليرز:

تسترك لزومي، فائده وخدمتي، اجتماعي ضرورتي حقدنه بزه دينيلوركه، «مادامكه جمعيتده قادين وار ككك بري برينه قارشى اخلاق و ناموس فسادينه تمايللري، فحش وزنا اجراسنه ميلانلري وارددر، احواله بوتهلكي منع ايتك ايچين تستر لازمدر. چونكه انجق تستردركه قادين وار ككي يكديكردن آيره رق واوزاقلاشديرارق فحشك، اخلاق فسادينك اوكني آله بيلير.» بو ادعاي موقه تسليم ايدرك مسئله يي سويله جه دوشونه بيليرز:

تستره، ماده ومعناً، حقيه رعايت ايدن، فحش وزندان مصون قالير. في الحقيقه، بو اساس اعتباريله غايت دوغرو ومصيددر. فقط ايشي بر آزداها تعميق ايدرسهك نتيجه بوسوتون باشقه اولور: تستره رعايت ايدن فحشدن محافظه اولونايلير ايسه ده بورعايت امنيت آلتنه آله جق واسطه دركه دعوانك اس الاساني تشكيل ايدر.. بو واسطه هيچ شبهه سز، بورعايت قابليتني توليد وتيه ايدجك اولان حس وفكري تربيه، يعني «معنويت» در. بومعنويت حاصل

بر نظرايه تدقيق اينشله، همده اونى يالكز بر كسوه، بر ستره ماهيتده دوشونمشلر وبويله جه آنجق اجتماعي وعلمي بر حادثه اوله رق تلقيسي لازم كن بر «مؤسسه» يي بوسوتون باشقه برشي حاله صوقشلدردر. حالبوكه، بنجه، تستري شخصي ويا بر ستره اوله رق دكل آنجق اونك، تورك واسلام جمعيتده اجتماعي حياتك برناظم ومديري، مدني فعاليتده، اقتصادي وارلقده «قادين وار كك حياتلري» ديه، اساسده همه حال يكديكردني اتمام واكلاليله يي ايكي موجودي غير طبيعي بر صورتده تصنيف وايكي يه آيران بر عامل ماهيتيله تتبع ايتليدر. بومسئله ده، بودستور ترك ايدلنجه بوتون مقصد، بوتون فائده وعلمي حقيقت اورته دن غيب اولور. ايش سفسطيه دوشر... تستر اجتماعي حياتك تاسيسنده، اقتصادي ومدني فعاليتك تنظيمنده، قادين وار ككك عائله دن خارج اوله رق، جمعيت داخلنده كي عمومي ومشارك خدمتليرك تصنيفده بر عامل اولمايوبده صرف بر كسوه، بر لباس هويته بولونسه مسئله تماماً ده كيشير وبك بسطله شير. بو حاله كن تستر آرتق «اجتماعي مؤسسه» اولق اهميتدن چيقار وقادين موديستلرينه، «ترزيلره عائد بر كيفيت اولور..

تسترك قيمتي بودرجه يه كتيردكدن صوكره اونك سوسيولوژي ايله بر علاقه سي قالماز وبويله جه اجتماعي وعائلوي حياتلرده بر مؤثر اولاماز.. يعني قادينلري جمعيتدن خارج بر موقعه بولوندير امار قادينلرده عينيه ار ككلر كي جمعيتك اجتماعي، اقتصادي ومدني بوتون وارقلارينه وظيفه وحقارينه، فعاليت وخدمتليرينه فعلاً اشتراك ايدنجه، تستر آرتق خارجي بر لباس حائي آله جفندن بزه هر تورلو اهميتدن عاريددر. فقط بوزمانده تستر بزم ايچين بوماهيتده ميدر؟

اصلاً... او بلكه جمعيت حياتك، اجتماعيات واقتصادياتك باشلي باشه ناظم ومؤسسيدر.

قادينلري جمعيتدن خارج طوتان، عمومي، ملي ووطني خدمتلردن، اقتصادي ومدني فعاليتلردن،

مادهٔ معروض بولونديرمادن اوتريسه و مغنويي تأمين ايتك قابل اولماز . چونكه جمعيت حياتك تائير وانطباع علري ايچنده ياشامادن اجتماعي مؤثر وعامللرك ايجاب ايتديريكي مقاومت ومدافعه قابليتي اكتساب ايديله من . عيني زمانده برمحيطك احتياج ومقتضالريني تأمين ايچين هرشيدن اول اومحيطه مادهٔ ومعناً توافق وتطابق ايتك شرط اولديني جهته قادي اجتماعي محيطده ياشامادن اومحيطك ضرورتلريله الفت ايتديريله من ..

رابعاً ، ارككلرك قادي برانساندن ، مدني برفرددن ، برحيات آرقداشندن زياده يالكز برديشي عدايتكلري ابتدائي دورلرده ، تترك تطيقي قابل ايدى . چونكه انجق بو ، قادي برديشي اوله رق دوشونوبده اونك شهوت وتناسلدن باشقه برخدمت ايضا ايدمه چكي قبول ايديلن جمعيتلرده دركه اجتماعي وجدان ، بوروحى حالتك وبو اجتماعي مغنويك ، وتكامل سزلكك توليد ايتديكي حادثه دولاييسيله معنوي يعنى حقيقي تستري تأسيس ايدمه يه رك مادي تستره مراجعتده مضطر قاليور . حالو كه شيمدى مدنيتده تكامل وانسانلغك دوغري ويوكسك « حوليت » نى اكتساب ايدمه بيلمك وملتدن ، جمعيتدن بوذهنيتي سيلمك ايچين تستري رفع ايتك ضروريدير .. چونكه بو ، قادي ديشي عدايتك كيفيتي اوزذهنيك هم والدى ، همده مولوديدر . زيرا ، اوزذهنيك جمعيتده تأسيس ايتديكي احتياجدركه تستري دوغورمشدر . وينه بوتستردركه ، اوزذهنيكي ، مادي ومنوي تائيرلريله تيمه وادامه ايدوب ياشاتيور ، نسللر وبظنلر آرمنده اوزاتيور ..

بناءً عليه كرك قادين واركلده بو حقيقي وانساني مغنويي تأمين ايتك ، كرك قادي جمعيتده ادخال ايدمه رك ملت ووطنك عائله نك خارجنده كي خدمت وفعاليتلرينه وظيفه لرينه فعلاً اشتراك ايتديرمك وكرك اومحوليت سزلك ذهني اجتماعي وجدانندن ازاله ايله مك آنجق وانجق تسترك قالدريلسه يعنى اونك « اجتماعي مؤسسه » اولمقدن

ايديليرسه تستره رعايت ، يعنى فحشدن مجانبت تأمين اولونور . بونك خارجنده تستر هيچ بريشه موفق اولاماز . بوسيله ، تستره رعائتي تأمين ايدمه چك مغنويي حائز اولانه ، فحشدن تحفظ ايچين تستر احتياجي يوقدر .. چونكه ، بو تربيه ومغنويته مالك بولونمايانلرده تستر ، فحشي ذره قدر منع وازاله ايدمه يور .. بالعكس فحش ارتكاب ايدنلرك جمعيت داخلنده وحتى عائله حريمنده هويتلريني غايت موفقيته كيزله مكه موفق اولديغندن فحشه بر واسطه بيله اوليور .. بالخاصه بوزمانده اسلام قادينلرينك خصوصي ويا نيم خصوصي اوله رق بر چوقلري قولايجه فحش اجرا ايتدكلرندن بونك بويه اولديني محققدر . هر كسك بيلديكي وهيچ اولمازسه يالكز وجدانه قارشى اعترافه مجبور قالديني بو حقيقت اثبات ايدسيور كه مغنويي اولمادن تسترك هيچ بر قيمت واهميتي موجود دكلدر . حالو كه بو مغنويي اكتساب ايديلنجه فحشك مني ايچين تستره حاجت قالماز . نته كيم جمعيتده فحش وزنا قورقوسى زائل اولمقدن ، يعنى انسانلر ، بويوكسك مغنويته صاحب بولونمقدن صوكره تستره لزوم كوروليه چكي ده تسليم ايديليور . او حالده اصل مسئله تستره دكل ، او مغنويي و تربيه ده در ..

شيمدى بوراده ، بومغنويك تستر موجود اولديني حالده تأمين ايديلوب ايديله چكي مسئله سي قالير :
بر كره مادامكه مغنويي تأمين ايديلش ايكن تستره حاجت اولمديني مثبتدر . او حالده لزومسز ، فضله بر شيكك ادا مه سي فائده سز واكتريا مضردر ..

ثانياً ، مادامكه تستر قادي ارككدن ، يعنى جمعيتدن اجتماعي ومدني حياتدن آيرييور ، اوني عائله ده يالكز تناسل وتناسلي وارقلر ايچين حفظ ايدسيور ، عمومي فعاليت ووظيفه لردن اوزاق بولونديرييور او حالده قادي جمعيتده قاتيشديرمق ايچين تستري قالديرمقدن باشقه چاره يوقدر . ثالثاً ، قادي جمعيتده صوقادن ، او كا اجتماعي حياتك ، مدني واقتصادى فعاليتلرك عمل اوله رق ويره چكي انطباعلره

چقاروب خارجی برکسوه ، برلباس حالته کتیرینه سته
منوط و وابسته در ..

ایشته تسترک علمده و سوسیولوژیده کی حقیقی موقعی ،
ایشته بزم مدنیت و تکامل احتیاجز و وظیفه من ...

— مارت ۱۳۳۰ —

صمدح الدین عاصم

رباعیات خیام

بیوسته خرابات زرندان خوشباد
در دامن زهد زاغدان آتش باد
آن دلُق بصد پاره و آن صوف کبود
افتاده بزیر پای دردی کش باد [*]

غرفان و محبت بزنی دائما اهل دل لرله دولو و پر نشاط
اولسون ، زاهدلرک زهد اُتکلرینه آتس دوشسون ، او یوز
پارچه دن پاپلمش خرقة و او ماوی صوف ، کوکله ری مست و بی آرام
اولانلرک آفاقلری آلتنده چیکنسنین .

تا چند اسیر رنگ و بوخواهی شد
چند از پی هر زشت و نکو خواهی شد
گر چشمه زمزمی و کرزاب حیات
آخر بدل خاک فروخواهی شد .

رنگ و بوبک نه وقته قادار اسیری اولاجاقین ، نه وقته
قادار کوتونک اینک آرقاسنده قوشاجاقین ؟ ایستر زمزم
چشمه سی اول ، ایستر آب حیات اول . آخر کارده ، منصبک
طوپراغک قمری اولاجاقدیر .

توبه ممکن از می اکر ت می باند
صد تائب و نادامت در پی باشد
کل جامه دران و بلبلان نعره زنان
در وقت چنین توبه روا نی باشد .

اگر شرابک وارسه شراب ایچمه یه توبه ایته . بویه بیر
توبه یه یوز ندامت تعقیب ایدر . کللر جامه لرینی بیر تیور ،
بلبلر فریاد ایدیور ، بویه بیر زمانده توبه ایتمک ناصل روا
اولور ؟

[*] درد durd و دردی durdi طور تولو شراب دیمک در .

تایار شراب جانفزایم ندهد

صد بوسه فلک بر سرو پایم ندهد

کویند که توبه کن اکر وقت آمد

چون توبه کنم اکر توبه خدایم ندهد .

یار بانا جان فزا شراب ویرمه دیکجه ، فلک باشمی و آياغمی
یوز کره اویمز . بانا ، وقتی کلینجه ، توبه ایت دیرلر . اکر
الله نیم توبه ایتمی مراد ایتمسه بن ناصل توبه ایده رم .

توبه نکند هر که نباتش باشد
ازباده که چون آب حیاتش باشد
اندر رمضان اکر کسی توبه کند
باری ز نمازها نجاتش باشد .

نباتی اولان کیمسه باده ایچمه یه توبه ایتمز ، چونکه آب
حیات در . بیر آدم اونی ایچمه یه رمضانده توبه ایدرسه ، باری
نمازلردن خلاص اولسون .

چون مرده شوم خاک مرا کم سازید
در حال مرا عبرت مردم سازید
پس خاک مرا بباد آغشته کنید
وز کالبدم خشت سرخم سازید

أولدیکم وقت هزارمی یوق ایدیگز و نیم بو حالی انسانلره
عبرت درسی یابگز . سوگرا طوپراغمی شراب ایله یوغورگز .
وجودمدن شراب کوپنک آغزینه قاباق یابگز .

خیام اکر چه خرکه چرخ کبود
زد خیمه و در بست در کفت و شنود
چون شکل حباب باده در جام وجود
ساقی ازل هزار خیام نمود .

ای خیام ، هر نه قادار چرخ کبودک ساحه سی دنیا اوزره رینه
چادرینی قورمش ، مناقشه قاپسینی قاپامش ایسه ده [محقق درکه]
جام خلقتده باده قابارجقلری کیبی ساقی ازل [الله] بیگلرجه
دیگر خیام وجوده کتیر مشدر .

خوشباش که غصه بی کران خواهد بود
بر چرخ قران اختران [2] خواهد بود

[2] قران اختران ، ایکی ویا دها زیاده کوکبک ، قبه
سناک بیر نقطه سنده اجتماع ایته سی دیمک در . ایران قدیم منجملرینه